

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerende samt oprettelse af jordbrug m. m.

(Lovforslaget (nr. 82) findes i tillæg A. sp. 1491, fremsættelsen i tidenden sp. 1969).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Risgaard Knudsen: Det foreliggende lovforslag skulle ikke kunne give anledning til mange bemærkninger. Sammenholdt med den nugældende udlånslov indeholder lovforslaget kun få ændringer, som alene er udtryk for, at stigende byggepriser og pristigninger i øvrigt har gjort det nødvendigt med en forhøjelse af enkelte lånesatser. Bortset fra denne regulering af enkelte lånesatser, som vi kan anbefale, finder vi i socialdemokratiet det også rimeligt, at lovforslaget ellers er fremsat i uændret form, idet landbokommissionen — og her må jeg sige desværre — endnu ikke har ladet høre fra sig, hvad angår bl. a. spørgsmålet om finansiering til jordbrugsmæssige formål. Det ville ellers have været ønskeligt, om vi allerede havde modtaget forslag fra landbokommissionen vedrørende dette spørgsmål.

I øvrigt har jeg hæftet mig ved, at landbokommissionens formand, departementschef Hornslet, forleden over for Kristeligt Dagblad har oplyst, at kommissionens betænkning, som bl. a. omhandler finansiering til jordbrugsmæssige formål, er undervejs og formentlig vil blive afleveret til ministeren først i næste måned. I den forbindelse kan der være grund til her i dag at fremhæve, at ministeren i sin fremsættelse har oplyst, at der må forventes foreslået en række ændringer i forhold til de nugældende regler. Vi må så håbe, at vi med sådanne forslag får et godt grundlag for senere at føre en mere principiel debat.

Når landbokommissionens formand i øvrigt også forleden over for Kristeligt Dagblad tilkendegav, at tiden er inde til at afskaffe landbokommissionen, ved jeg ikke,

om det er en opfattelse, som deles af landbrugsministeren, eller om det forholder sig således, at det er ministeren, der har inspireret landbrugsministeriets departementschef til i hans egenskab af kommissionsformand os at fremsætte en sådan udtalelse. Men det vil ministeren måske ikke være uvillig til at give nærmere oplysninger om her ved denne lejlighed. Der er jo ingen grund til, at nogen skal få det indtryk, at der, hvad dette spørgsmål angår, er et modsætningsforhold mellem ministeren og landbrugsministeriets departementschef, hvis det slet ikke er tilfældet.

I øvrigt kan jeg på mit partis vegne give tilsagn om en velvillig behandling af lovforslaget. Under et udvalgsarbejde kan det formentlig vedrørende enkelte spørgsmål blive nødvendigt med nogle supplerende oplysninger fra landbrugsministerens side.

Niels Ravn: Jeg kan være enig med den foregående ordfører, hr. Risgaard Knudsen, i, at lovforslaget som helhed er skåret efter samme læst som dets forgængere, og deraf kunne naturligvis drages den slutning, at der ikke på dette område var anledning til at overveje ændringer, men når man ser ministerens fremsættelse og læser bemærkningerne, så fremgår det klart, at der foregår visse overvejelser om ændringer.

Hr. Risgaard Knudsen var inde på landbokommissionens betænkning. Den kan vi jo, som det også er bebudet, vente, vel nok mens dette lovforslag er til behandling her i det høje ting, og det kunne vel tænkes, at der deri kunne være ting, der gav anledning til overvejelser.

Jeg har ikke mange bemærkninger til selve lovforslaget, for det er jo med hensyn til satserne udtryk for det samme som i fjor bortset fra pristalsreguleringer i relation til den pristigning, der har fundet sted. Der er en enkelt ting; jeg nævnte den også i fjor, og jeg vil gerne gentage den i år. Der står i § 2, at der kan disponeres over 50,4 mill. kr., og det er udmærket. Nu har der vist ikke været brug for så mange penge i de

[Niels Ravn.]

senere år, måske også på grund af lovens indhold — jeg skulle ikke have noget imod, at loven blev formet sådan, at vi på disse områder kunne få brug for hele beløbet. Men i finansloven står der jo et andet tal. Nu er finansministeren desværre ikke til stede, men jeg kan altså forstå, at de to ministre står på hver sit tal, og jeg ved så ikke, hvem af dem der er den stærkeste, hvis der bliver brug for pengene. Jeg vil for mit vedkommende gå ind for, at det bliver landbrugsministeren; finansministeren har tidligere givet udtryk for, at han våger nøje over kassen, og det er jeg ikke uenig med ham i, men jeg mener, vi er inde på et område her, hvor der i høj grad kan være brug for midler, såfremt loven udformes på en sådan måde, at der kan disponeres fornuftigt over dem, og så skal det i hvert fald ikke skorte på min velvilje, hvis noget sådant vil vise sig muligt. Dette være sagt til landbrugsministeren, så kan de to ministre indbyrdes diskutere sagen videre.

Jeg er enig i de bemærkninger, hvori ministeren slår fast, at det er regeringens agt ikke i 1970-71 at give tilslutning til oprettelse af nye landbrug; dertil er situationen i dag alt for uoverskuelig. Jeg er også enig i, at i relation til, hvad vi drøfter i anden lovgivning i øjeblikket med hensyn til lånenes løbetid inden for hele kreditområdet, kan der, som ministeren nævner i fremsættelsen, være anledning til at overveje disse låns løbetid. Det er vel ikke de kortfristede lån, der tænkes på, men de 40-årige og 60-årige lån, som indeholdes i denne lov. Også det kan jeg give min tilslutning.

I bemærkningerne fastslås i og for sig det, som også efter min opfattelse er denne lovs hovedformål, idet der står:

„Ved lovforslaget søges tilvejebragt det fornødne finansielle grundlag for en fortsat statslig støtte til fremme af landbrugets strukturrationalisering m. m.“

Jeg kan give min fulde tilslutning til dette sigte, og herudfra kan jeg anbefale en velvillig behandling af lovforslaget.

Søren Jensen: Da mit partis ordfører, hr. Niels Eriksen, er syg, skal jeg gøre nogle bemærkninger i hans sted.

Forslaget er, som vi har hørt, en gammel kending og en videreførelse af gældende

udlånslovgivning. Nu foreslår man, vi skal køre et år mere, og det er naturligt, som det hele ligger i øjeblikket. Landbokommissionen er ikke færdig med de undersøgelser, der skal danne baggrund for den fremtidige lovgivning, og man må også tage et hensyn til de landmænd, der er berørt af lovgivningen og skal disponere ud fra den.

Men når det er sagt, vil jeg også sige, at det er en almindelig opfattelse, at vi snarest bør have en principdebat om denne lovgivning og søge at få den tilpasset den målsætning, man har for landbruget. Lovgivningen må tage konsekvensen af den udvikling, der har fundet sted, og den udvikling, vi befinder os i. Jeg har noteret mig, at ministeren er opmærksom på disse ting og allerede nu i fremsættelsestalen gør opmærksom på, at man må forvente en række ændringer i de nuværende bestemmelser. Jeg vil gerne spørge ministeren, hvornår man forventer, landbokommissionen er færdig med det arbejde, der skal danne baggrund for en kommende revision.

Uden at komme nærmere ind på ændringen i den kommende lovgivning kan man ikke lade være med allerede nu at pege på nogle af de ting, som man mener må indgå i de overvejelser, der foretages. Jeg kan ikke lade være med at sige, at jeg mener, at sådan noget som samkøb af jord må komme i første række. Det er jo ikke mindst her, vi har mulighed for at imødekomme de unge dygtige landmænd og samtidig følge den strukturudvikling op, der er i gang, og som vi ved vi skal igennem. Ved at lægge støtten over til fremme af strukturændringerne og jordfordelingen og samkøb kommer vi efter min opfattelse heller ikke ud for de store fejlinvesteringer.

På baggrund af dette og den forskelsbehandling, mange unge føler der er i dag, vil det også være naturligt at se på grænsen for udlån og se på, om det ikke var naturligt, at den blev sammenfaldende med grænsen for den frie sammenlægning. Så kan man eventuelt her diskutere et loft.

Det er muligt, at visse udlånsformer kan ophæves, som det antydes, men på et bestemt område bør der efter min opfattelse sættes meget kraftigere ind, nemlig vedrørende jordfordeling. Specielt i forbindelse med de mange nye veje, som anlægges, er det vigtigt, at der bidrages til en god jord-

[Søren Jensen.]

fordeling og arrondering. Jeg tror, det vil være nyttigt, at man her søger et nærmere samarbejde med vejmyndighederne, idet almenheden har en interesse i disse ting og i, at vi får dem koordineret.

Men eftersom vi nu afventer et udspil fra landbokommissionen, inden vi kan komme videre, vil jeg i dag nøjes med på venstres vegne at tilsige forslaget en velvillig behandling.

Erik Hansen (Ålborg amt): Vi står her over for en lovgivning, som vi træffer en gang om året, når der skal gives fornyet lovmæssig baggrund for udlån. Da loven er den samme som foregående år, også hvad beløbsrammen angår, skal jeg ikke knytte mange bemærkninger til den ud over denne, at når der står et beløb på 50,4 mill. kr. til rådighed, og man så ser i finanslovsforslaget for 1970-71, hvor der kun er afsat 42 mill. kr., og når man endvidere ser tilbage på regnskabsårene, hvor de 42 mill. kr. ikke er anvendt, ja, så kunne man godt få den tanke, at der i og for sig er rigelig plads; der er ikke efterspørgsel nok efter disse midler. Hvis nogen skulle få det indtryk, tror jeg, det sådan set ville være forkert. Efterspørgslen efter disse midler er sikkert stor nok, men det er nok et spørgsmål, om ikke der i administrationen af denne lov udvises lidt for stor tilbageholdenhed, når det drejer sig om at give lån til byggeri i forbindelse med jordkøbslån.

Jeg skal ikke kunne sige, om den balance, man har på nuværende tidspunkt mellem jordkøbslån og byggelån, er forkert, men mange føler, at de i og for sig har et behov for større midler til byggelån end dem, der hidtil har været mulighed for at få.

Den landbokommission, som skal barsle med en betænkning inden så forfærdelig lang tid, skal jeg ikke knytte nogen bemærkning til, kun til hr. Søren Jensen, der ligesom begyndte at købe tøj til det barn, som på nuværende tidspunkt er ufødt. Jeg tror, man skal være forsigtig med at sige, at der kommer nogle frie sammenlægningsgrænser, og at der på jordlovsområdet sker den helt store revolution, når vi ser landbokommissionens endelige åbenbaring. Jeg vil da henstille, at man i hvert fald ikke disponerer, før man har set det, der kommer ud

af betænkningen, og før man har set det lovgivningsinitiativ, der kommer på dette område.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget.

Ove Munch: Der kunne nok siges mange gode ord om de gode virkninger, den lovgivning, som er indeholdt i dette forslag, har haft i tidens løb. Vi i socialistisk folkeparti er af den mening, at der ikke længere kan siges så mange gode ord om de virkninger, den har nu. Vi mener, at der bør udstikkes en ny politik, at der bør lægges nogle større linjer i landbrugspolitikken, og eftersom der fra vores side i løbet af nogle dage kommer et forslag, der rummer vores synspunkter på, hvad der skal gøres, ser jeg ingen grund til her at komme nærmere ind på disse emner.

Landbrugsministeren (Peter Larsen): Det er en ganske naturlig ting, når udlånsloven er til behandling, at man benytter lejligheden til at trække en lang række principielle spørgsmål frem. Jeg skal dog ikke gå ind i en drøftelse af disse spørgsmål, men skal prøve på at indskrænke mig til at svare på de konkrete spørgsmål, der er stillet.

Hr. Søren Jensen stillede det spørgsmål, hvornår landbokommissionen var færdig, og hr. Risgaard Knudsen gav udtryk for det ønskelige i, at dens betænkning havde været færdig som grundlag for en vurdering. Jeg kan sammenfattende om disse ting sige, at jeg venter en betænkning fra landbokommissionen i løbet af ganske få dage. En betænkning, hvori man konkluderer de analyser og overvejelser og beslutninger, man har foretaget i kommissionen vedrørende selve jordlovgivningen, strukturproblemerne, sammenlægningsgrænserne osv. Dertil den del af finansieringen, der knytter sig til disse spørgsmål. Med hensyn til de administrative problemer — det drejer sig om de mange mindre områder, der også står nævnt i udlånsloven — er kommissionen ikke færdig endnu, og derfor vil den fortsætte arbejdet med disse ting, som man nu fra forskellig side har efterlyst en principdebate om. Det ville vel være rimeligt, at vi havde hele det grundlag, kommissionen arbejder med, inden man gik så vidt. Derfor er jeg ikke i dag i stand til at redegøre

[Landbrugsministeren.]

helt klart for den procedure, vi måtte finde frem til. Jeg kan sige, at det er min tanke, når vi får denne kommissionsbetænkning, at overveje, i hvor høj grad man kan finde det politisk formålstjenligt og ønskeligt at indarbejde nogle af disse bestemmelser som ændringsforslag i det foreliggende forslag til udlånslov, ud fra den betragtning, at vi formentlig må regne med, at kommissionen vil have nogle ugers, måske nogle måneders arbejde med at løse de rent administrative problemer, der også opstår for denne lovgivning bl. a. som følge af den nye kommunestruktur.

Derfor skal jeg ikke gå længere i denne udredning på nuværende tidspunkt, men vil gerne benytte lejligheden til at svare hr. Risgaard Knudsen, når hr. Risgaard Knudsen spørger, om jeg deler den opfattelse, som kommissionens formand, min departementschef, har udtalt. Det har jeg såmænd ganske let ved. For efter hvad der er refereret over for mig — og jeg tillader mig at stole mere på de referater, jeg får fra personen, end på referatet i det blad, som blev omtalt — er der udtalt fra formandens side, at han havde megen sympati for de tanker, Peter Jørgensen havde fremsat, men nu måtte man da for øvrigt se at få arbejdet gjort færdigt. Hvornår arbejdet så er færdigt, det ved man ikke på nuværende tidspunkt, og derfor skal jeg heller ikke konkret udtale mig om, hvordan skæbnen for landbokommissionen vil være, inden vi har et skøn over, om der ligger flere opgaver eller vi kan betragte arbejdet som afsluttet. Jeg håber, at dette er et tilstrækkelig fyldestgørende svar på det spørgsmål, der blev stillet.

Må jeg sige til hr. Niels Ravn, der pegede på den forskel, der er imellem udlånslovens 50,4 mill. kr. og de 42 mill. kr., der er anført i forslaget til finanslov, at når vi har kunnet acceptere et beløb i finansloven af den størrelse, hænger det sammen med, at man ikke hidtil har brugt pengene. Der er visse ting, der tyder på, at vi får brug for dem i år. Og der er også visse ting, der tyder på, at vi kunne bruge flere end de 42 mill. kr. Det er det vel nok endnu for tidligt at sige noget om. Men jeg kan da anføre, at jeg i forbindelse med udarbejdelse af finanslovsforslaget har forbeholdt mig inden for

rammen af de 50,4 mill. kr. at søge om beløb ud over de 42 mill. kr., hvis der bliver behov for det. Jeg håber, hvis der bliver vanskeligheder med at fremskaffe dem, at den venlighed, som hr. Niels Ravn udviste over for disse synspunkter, kan bruges, hvis der viser sig problemer med at skaffe tilstrækkelig kapital.

Jeg synes, de betragtninger, der er faldet vedrørende disse spørgsmål, viser, at der endnu er store problemer, vi skal have løst. Udlånsloven tilsigter en løsning af en lang række løbende opgaver. Jeg håber og glæder mig til, at vi snart vil være i stand til at stikke nye linjer ud, også selv om det skal koste flere penge. Jeg tror, det er formålstjenligt at gøre det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (From): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.

(Lovforslaget (nr. 83) findes i tillæg A sp. 1497, fremsættelsen i tidenden sp. 1969).

Lovforslaget sattes til forhandling.

A. W. Larsen: Jeg har ikke mange bemærkninger at gøre til det her fremsatte lovforslag. Jeg vil starte med at anbefale det til en velvillig og en hurtig behandling, og jeg vil også udtrykke tilfredshed med, at forslaget er fremsat igen.

Forslaget er jo identisk med de forslag, der i tidligere samlinger er blevet fremsat på dette område, bortset fra de ændringer i beløbene, som er konjunktur- eller omkostningsbestemte.

Den ændring, som har en lidt anden karakter, hvorved man overfører den ene million kroner fra kap. VI til kap. IV, hilser